Lausunto
16.10.2025
Asiakirja: ID-25758490
Asia: POL-2025-145925

Eduskunta,
Hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

HE 122/2025

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain muuttamisesta ja julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 10 a §:n 3 momentin kumoamisesta

1 Asia

Eduskunnan hallintovaliokunta pyysi 9.10.2025 Poliisihallituksen asiantuntijaa kuultavaksi 17.10.2025 ja Poliisihallituksen kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain muuttamisesta ja julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 10 a §:n 3 momentin kumoamisesta asiaan liittyen.

2 Asiantuntijalausunto

Valtionvarainministeriön Valtion palvelu- ja toimitilaverkon uudistaminen 2020-luvulla hankkeen poliisin edustajana esitän kunnioittavasti lausuntonani seuraavaa.

2.1. Tiivistelmä hallituksen esityksen sisällöstä poliisin näkökulmasta

Eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä vähimmäistasona poliisin Suomi-pisteisiin osallistumisvelvoitteen osalta olisi se, että poliisin lupahallinnon, lukuun ottamatta aselupa-asioita, olisi osallistuttava Suomi-pisteisiin järjestämällä hallintolaissa tarkoitettua menettelyneuvontaa poliisin oman henkilöstön toteuttamana tai sijoittamalla poliisin henkilöstöä Suomi-pisteisiin. Poliisin vastuulla oleva hallinnollinen neuvonta voidaan siis toteuttaa vähimmäistasolla etäpalveluna. Poliisi on tällä hetkellä mukana etäpalvelukonseptin PoC -vaiheessa Imatralla ja SAG Flowmedik Oy:n eKonsultaatio etäasiointialusta on toiminut teknisesti hyvin, vaikkakin käyttökokemusta kokeilun aikana on ollut vielä erittäin vähän. Lisäksi poliisin velvollisuutena olisi osallistua Suomi-pisteissä yhteispalvelulain 6 § 1 momentin 1-5 ja 7 kohdan mukaiseen yhteispalveluun. Löytötavaroiden vastaanoton osalta lakiin perustuva velvollisuus on rajattu yhteispalvelulain 6 § 1 momentin 4 kohdasta pois.

Yhteispalvelulain 1-5 ja 7 kohtien osalta palvelun asiakkaalle toteuttaa Suomi-pisteen yhteinen palveluneuvoja eli Suomi-pisteet eivät ole ns. kylmäasemia. Palveluneuvoja on jonkun osallistumiseen velvoitetun viranomaisen palveluksessa tai Lupa- ja valvontaviraston (LVV) palveluksessa tai palveluneuvoja on ostopalveluna yksityiseltä.

Tietosuoja rajoittaa palveluneuvojan toimintaa siten, että Suomi-pisteen palveluneuvojalla on oikeus käsitellä salassa pidettäviä tietoja ja henkilötietoja vain asiakkaan suostumuksella.

Poliisi olisi velvoitettu osallistumaan Suomi-pisteen kustannuksiin. Yhden palveluneuvojan kustannus on 60 000 euroa vuodessa ja yhden etäpalvelukonseptin kustannus on 19 000 euroa vuodessa. Kuluja jakaisivat VN:n asetuksessa mainitut poliisi, DVV, LVV, Vero, ELY, Migri, MLL, Oikeuspalveluvirasto, RISE, Ulosotto. Maksun jakautumismalli perustunee käyntimääriin. Suomi-pisteitä perustettaneen tämänhetkisen tiedon perusteella noin 50 ja päätökset sijaintipaikoista tehdään ensi vuoden loppupuolella.

Ensi vuoden alussa aloittava Lupa- ja valvontavirasto LVV (Valvira, AVI ja osa ELY:stä) on vuoden 2027 helmikuusta eteenpäin keskeisessä roolissa Suomi-pisteiden kehittämisessä ja koordinaatiossa. LVV:n edustaja toimii muun muassa valtion asiakaspalvelutoiminnan ohjausryhmän puheenjohtajana. Ohjausryhmässä päätetään asiakaspalvelupisteiden sijoittamisesta, asiakaspalvelun mallista ja muista keskeisistä linjauksista kuten osallistumisvelvollisuudesta poikkeamisesta myöntämisen. Ohjausryhmässä päätökset tehdään yksimielisinä ja jollei yksimieleisyyttä asiaan saavuteta, niin asia siirrettäisiin Valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen yhteistyöryhmään (palvelulain 4 §) sekä tarvittaessa edelleen VM:n päätettäväksi, jollei yksimielisyyttä löydy. Osallistumisvelvoitteesta poikkeaminen on mahdollista, jos poliisin toimitila ja Suomi-piste sijaitsevat samalla kampusalueella riittävän lähekkäin toisiaan, poliisin asiakaspalvelu on esteetön ja lisäksi arvioidaan poikkeamisratkaisun kokonaistaloudellista tarkoituksenmukaisuutta. Osallistumisvelvoitteesta on myös mahdollista poiketa, jos Suomi-pisteessä ei ole asiointia viranomaisen asioissa tai asiointi on loppunut tai erittäin vähäistä. Hallituksen esitysluonnoksessa lain ja asetuksen voimaantuloa on porrastettu niin, että laki tulee voimaan 1.1.2026. Säädettyjen viranomaisten osallistumisvelvollisuus ja ohjausryhmän toiminta alkaa 1.2.2027 eli samoihin aikoihin, kun Tampereen Attilan Suomi-piste aloittaa toimintansa. Poliisin lupapalvelut sijoittuvat myös Attilan Suomi-pisteeseen. Julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 10 a §:n 3 momentin kumoamisella lakkautetaan tarpeettomaksi jäävä yhteispalvelun neuvottelukunta, jota on johtanut Valtionvarainministeriö.

2.2 Kirjallinen asiantuntijalausunto

Valtionvarainministeriön asettaman *Valtion palvelu- ja toimitilaverkoston uudistaminen 2020-luvulla* hankkeen tavoitteena on luoda yksi yhteinen valtionhallinnon ja Kelan asiakaspalveluverkko vuoteen 2030 mennessä yhteistyössä kuntien kanssa sekä tiivistää toimitilojen määrää vuonna 2021 valmistuneen valtion toimitilastrategian mukaisesti. Palvelulakia koskeva eduskunnalle annettu hallituksen esitys muun muassa poliisin lupahallintoa koskevine vähimmäisosallistumisvelvoitteineen ei toteuttaisi hankkeen tavoitetta koota käyntiasiointia Suomi-pisteisiin vaan muodostaisi Suomi-pisteestä poliisin näkökulmasta neuvontakeskusverkoston ja useita Suomi-pisteissä koskevan neuvonnan veloittavuuden toteutuessa poliisin kustannukset todennäköisesti lisääntyisivät. Poliisi ei kannata hallituksen esityksessä esitettyjä muutoksia osallistumisen velvoittavuuden osalta.

Poliisia koskeva vähimmäisvelvoite osallistua Suomi-pisteisiin menettelyneuvonnan ja yhteispalvelun osalta tulisi poistaa. Poliisin velvoittaminen lainsäädännöllä osallistumaan Suomi-pisteisiin etä- tai lähipalveluna toteutettavaan menettelyneuvontaan ja yhteisen palveluneuvontaan aiheuttaisi poliisille lisäkustannuksia Suomi-pisteissä ja poliisin toimitiloista toteutettavien päällekkäisten neuvontapalveluiden vuoksi. Lisäkustannukset olisi kompensoitava poliisille. Poliisille tulisi antaa itsenäistä päätösvaltaa toteuttaa poliisin käyntiasiointipalvelu yhtenä kokonaisuutena neuvontavelvoitteineen kustannustehokkaimmalla mahdollisella tavalla.

Poliisilla on vaiheittain etenevä tuottavuusohjelma, joka jatkuu vuoden 2028 loppuun saakka. Ohjelman tavoitteena on tasapainottaa talous annettuun rahoitukseen ja toteuttaa asetetut säästötavoitteet siten, että hallitusohjelman tavoitteet voidaan toteuttaa ja poliisin suorituskyky säilytetään riittävällä tasolla. Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta (Valtioneuvoston julkaisuja 2025:85) mukaan poliisin operatiivisen henkilöstön määrää tulisi lisätä kahden seuraavan hallituskauden aikana yhteensä 10 prosentilla, vähintään 8 800 htv:n tasolle, joten muiden kulujen, kuten toimitilakulujen osalta on useiden tulevien vuosien osalta ilmeinen säästötarve. Suomi-pisteitä koskevien neuvontavelvoitteiden toteutuminen kustannuksia kompensoimatta aiheuttaisi poliisille lisää haastetta säästöjen toteuttamiseksi.

Sisäministeriön Poliisin toimintalähtöisen verkostotarkastelu -hankkeen toimipisteverkoston kehittämistä koskevat päätökset ovat vielä valmistelussa ja tulevien päätösten perusteella poliisin suorituskyky tullaan sijoittamaan eri puolille Suomea siten, että se parhaalla mahdollisella tavalla tukee poliisin tulevaisuuden operatiivista toimintaa ja poliisin tuottamia palveluja. Poliisin toimintaan liittyvä neuvonta olisi kustannustehokkainta toteuttaa ensisijaisesti poliisiasemilta ja poliisin valtakunnallisesta neuvontapalvelusta tilanteissa, joissa samalle paikkakunnalle sijoittuisi poliisin asiakaspalvelun sisältävä poliisin toimitila ja Suomi-piste. Tilanteissa, joissa samalle paikkakunnalle sijoittuisi Suomi-piste, mutta ei poliisin asiakaspalvelun sisältävää toimitilaa, voisi joissain tapauksissa olla kustannusten hillinnän ja poliisin käyntiasiointipalvelun kyvykkyyden kannalta perusteltua sijoittaa Suomi-pisteisiin pelkkää neuvontaa laajemmin poliisin käyntiasiointipalvelu kokonaisuutena.

Poliisi on valmistellut poliisin lupahallinnon liikkuvien palveluiden konseptia, jossa ns. lupasalkulla lupapalvelut ovat joustavasti vietävissä erilaisiin toimintaympäristöihin. Poliisin koko käyntiasiointipalvelun kokonaisuus sisältää rikosilmoitusten käyntiasiakkaiden vastaanoton, lupapalvelun käyntiasiakkaiden palvelun, löytötavaroiden vastaanoton ja luovuttamisen, erilaisten tiedoksiantojen toteuttamiset sekä neuvonnan. Käyntiasiointipalvelun kokonaisuutta konseptoidaan yhden johdon alle yhdeksi kokonaisuudeksi ja tavoitetilassa konsepti toteutetaan poliisin siviiliviroissa olevien työnä. Poliisin käyntiasiointipalvelun konseptiin liittyy myös etäpalvelun antaminen käyntiasiointipalvelun ensisijaisena toteuttamistapana. Poliisin käyntiasiointipalvelun konseptia pilotoidaan Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen alueella kuluvan syksyn aikana.

Poliisin käyntiasiointipalvelun konseptoinnin pilotoinnin kokemusten ja liikkuvien lupapalvelujen kokemusten hyödyntäminen sekä soveltaminen hyviä käytäntöjä yhdistäen olisi ajankohtaista siinä vaiheessa, kun päätökset Suomi-pisteiden sijainneista sekä poliisin toimipaikkojen sijainneista on tehty. Hyvin käytäntöjen yhdistäminen voisi onnistuessaan mahdollistaa käyntiasiointipalveluun liittyvät joustavan toimintamallikokonaisuuden, joka voisi hillitä kustannusten nousua siten, että käyntiasiointipalvelun kysyntään vastattaisiin varmistaen käyntiasiointipalvelun suorituskyky koko maassa.

Yhteenvetona totean, että poliisin lupahallintoa, aselupia lukuun ottamatta, koskevasta vähimmäisvelvoitteesta osallistua Suomi-pisteisiin menettelyneuvonnan ja yhteispalvelun osalta tulisi luopua. Poliisille tulisi antaa itsenäistä päätösvaltaa toteuttaa poliisin käyntiasiointipalvelu yhtenä kokonaisuutena neuvontavelvoitteineen kustannustehokkaimmalla mahdollisella tavalla asiakasnäkökulma huomioiden ns. yhdenluukun -periaatteella. Näin toimien Pääministeri Sanna Marinin kaudella asetetun YTY-hankkeen tavoite vastata nopeasti muuttuvan toimintaympäristön tarpeisiin kokoamalla käyntiasiointia julkisen hallinnon yhteispalvelupisteisiin ja tiivistämällä valtionhallinnon toimitilaverkkoja tavoite todennäköisesti saavutettaisiin poliisin osalta eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen kirjattua minimitasoa huomattavasti paremmin.

Ari Järveläinen, Ylikomisario

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 16.10.2025 klo 09:35. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Poliisihallitus
Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi
Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi